

“ความเป็นมาของธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ”

อรพินธ์ จันทรธา

ผู้ปฏิบัติงานวิจัยประวัติศาสตร์ธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ โครงการอหวนิยมศึกษา

ประสิทธิ์ พงศ์อุดม

นักวิจัยฝ่ายประวัติศาสตร์ สภาคริสตจักรในประเทศไทย

เกริ่นนำ

ธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ ฉบับแรกเกิดขึ้น พร้อมกับการเกิดสภา-คริสตจักรฯ เมื่อปี 1934 ถ้าถือ ถุกษ์ถ้อยยามก็อยากจะบอกว่าธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ เกิดเมื่อวันที่ 9 เมษายน 1934 เวลาสามทุ่ม ยี่สิบนาที หลังจากมีการใช้ธรรมนูญฉบับแรกนี้ระยะหนึ่งก็มีการแก้ไขตามกระแสความคิดที่เห็นว่าน่าจะเหมาะสมตามกาลสมัยนับตั้งแต่ฉบับ 1934 จนถึงปัจจุบันมีธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ รวม 5 ฉบับ โดย ฉบับ 1974 เป็นฉบับสุดท้าย ที่ถูกนำมาแก้ไขและเสนอเมื่อปี ค.ศ. 1994 แต่ไม่ผ่านการพิจารณาจนถึงที่สุดในคืนวันนั้น (ที่โรงเรียนสามมุกคริสเตียนวิทยา) มันช่างเป็นประสบการณ์ที่เจ็บปวด จนไม่อยากหวนไปหาอีก

อย่างไรก็ดี เรื่องธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ ยังเป็นเรื่องน่าติดตามทั้งนี้เพราะเป็นเหมือนกฎหมายสูงสุดในการปกครองคริสตจักร ซึ่งบรรดาคริสตจักรทั้งหลายที่สมัครใจมาอยู่ในสังกัดสภาคริสตจักรฯ ร่วมกับมรดกคุณหลานของมิชชันนารีเพรสไบทีเรียนอเมริกัน ต้องยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ ดังนั้น ก่อนที่จะมีการหยิบยกธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ มาเป็นประเด็นพูดคุยกันต่อไปจะในวาระใดก็ตาม อยากจะเสนอ เรื่องราวและความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมนูญสภาไว้ในที่นี้สักครั้งหนึ่ง

ที่มาของธรรมนูญสภาฯ

เมื่อกล่าวถึงธรรมนูญก็คงต้องย้อนถึงที่มาของสภาคริสตจักรฯ ซึ่งเป็นความต้องการที่อยากจะมิคริสตจักรที่เป็นของคนไทยรับผิดชอบโดยคนไทย สามารถเลี้ยงตนเอง ปกครองตนเอง และประกาศด้วยตนเอง ตามหลักการที่พูดถึงกันตั้งแต่ปี ค.ศ. 1895 มาแล้ว แต่รอเหตุการณ์ผ่านไปหลายวาระยังไม่ปรากฏเป็นตัวเป็นตน ขึ้นได้จนกระทั่งเมื่อวันที่ 19-23กรกฎาคม ค.ศ. 1929 มีคนไทย 40 คน เป็นผู้แทนคณะต่าง ๆ ทั่วประเทศสยามได้เข้ามาประชุมหารือกันที่กรุงเทพฯ ด้วยเรื่องคริสตศาสนกิจต่าง ๆ ที่

ประชุมได้ตกลงกันว่าจะเริ่มจัดตั้งคริสตจักรในประเทศไทยสยาม ที่เรียกว่าคริสตจักร ประจำชาติ (National Church) แต่งานนี้เป็นงานใหม่จึงมีการตั้งสภาที่เลียงเรียกว่า “สยามคริสตสภา” (National Christian Council in Siam) มีกรรมการอำนวยการ 18 คน จากมิชชันอเมริกันเพรสไบทีเรียนและคณะต่าง ๆ ได้แก่ คณะเชิร์ช ออฟ ไรท์ (ของอังกฤษ) คณะ เอส พี ซี สมาคมพระคริสตธรรมอเมริกันและผู้แทนเพรสไบทีเรียน (คริสเตียนไทย) รวม 18 คน พร้อมทั้งมีอนุกรรมการอีก 9 คนสำหรับร่างกฎและบทขนบธรรมเนียมของคริสตจักรประจำชาติ เพื่อเสนอให้ที่ประชุมผู้แทนคริสตจักรได้พิจารณา

การประชุมสภาคริสตจักรในสยามครั้งแรกในวันที่ 7-14 เมษายน ค.ศ. 1934 มีผู้แทนเข้าประชุม สอง ประเภท คือ ผู้แทนคริสตจักร จำนวน 40 คน และสมาชิกรับเชิญในฐานะที่เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญ จำนวน 27 คน สมาชิกประเภทที่หนึ่งเท่านั้นที่มีสิทธิ์ออกเสียง ส่วนประเภทที่สองไม่มีสิทธิ์ออกเสียง ต่อจากนั้น นางอาจิวทยา (มิสซิส เบอร์ธา แมคฟาร์แลนด์) เลขาธิการนิแห่งสยามคริสตสภาได้เสนอธรรมนูญการปกครองคริสตจักรในสยาม ซึ่งได้ใช้ธรรมนูญของคริสตจักรในประเทศจีน และฟิลิปปินส์เป็นบรรทัดฐาน แปลและดัดแปลงเป็นภาษาไทย ธรรมนูญฉบับนี้ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสยามคริสตสภาแล้ว และได้แจกจ่ายให้คณะต่าง ๆ ทั้งทางเหนือและทางใต้ช่วยพิจารณาแก้ไข

ธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ นับเป็นสิ่งแปลกใหม่อย่างยิ่งต่อคริสเตียนไทย และเป็นธรรมเนียมใหม่ที่คนไทยทั่วประเทศไม่คุ้นเคยมาก่อน (ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับแรกฉบับชั่วคราวเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 1932) ศาสนาจารย์เปลื้อง สุทธิคำ ประธานของที่ประชุมได้ชี้แจงว่า กว่าจะเป็นธรรมนูญมาได้ต้องผ่านการร่างและพิจารณามากกว่า 3 ปี มีการตีพิมพ์ใน ข่าวคริสตจักร ประจำเดือนมีนาคม ค.ศ.1934 และได้ส่งออกไปตามคริสตจักรต่าง ๆ เพื่อขอความเห็นในการแก้ไขปรับปรุง ยิ่งกว่านั้น สยามคริสตสภาได้จัดส่งผู้แทนไปยังต่างจังหวัด เพื่อชี้แจงและอธิบายให้เข้าใจ ในที่สุดที่ประชุมได้มีมติรับธรรมนูญเมื่อคืนวันที่ 9 เมษายน ค.ศ. 1934 เท่ากับว่าสภาคริสตจักรฯ เกิดเป็นตัวเป็นตนในวันนี้ (ที่มีการระลึกสภาคริสตจักรฯ ในเดือนกรกฎาคม ผู้เขียนไม่แน่ใจว่ามีเหตุผลอะไร แต่เข้าใจว่าเอากำเนิด “ข่าวคริสตจักร” ฉบับแรกเป็นเกณฑ์ ซึ่งก็น่าจะมีวันระลึก “ข่าวคริสตจักร” กับสภาคริสตจักรฯ คนละวาระกัน เพราะ “ข่าวคริสตจักร” เป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ขึ้นอยู่คู่สภาคริสตจักรฯ มาโดยตลอด)

การแก้ไขธรรมนูญและสาระ

สาระของคริสตธรรมนูญฉบับที่ 1 ปี ค.ศ.1934 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. คริสต์ธรรมนูญ 4 หมวด
2. กฎปกครองคริสตจักรในสยาม 7 หมวด

ในที่นี้สามารถเข้าใจได้โดยแบ่งเป็น 3 หัวเรื่องใหญ่ ๆ คือเรื่อง หลักการหลักปฏิบัติและหลักปกครอง

หลักการ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสภาคริสตจักรฯ ก็เพื่อจะเลี้ยงตัวเอง ปกครองตนเอง และเผยแผ่ โดยตนเอง รวมทั้งการรับหลักข้อเชื่ออันเป็นที่นับถือร่วมกันคือ หลักข้อเชื่อเรื่องพระเจ้า พระเยซูคริสต์พระวิญญาณบริสุทธิ์พระคัมภีร์ มนุษย์ ความบาป ชีวิตอนาคตคริสตจักร และศีล

หลักปฏิบัติ เพื่อสมาชิกที่อยู่ในสังกัดสภาคริสตจักรในสยาม จะได้มีหลักปฏิบัติร่วมกัน เป็นแนวทางเดียวกันที่จะเจริญรุดหน้าต่อไป

หลักปกครอง เป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักความเชื่อคริสตจักรในสยามมีสิทธิที่จะตั้งหลักความเชื่อของตนขึ้นได้ ตามความเชื่อที่ตนเห็นจริง ข้อกำหนดเรื่องคริสตจักรประจำตำบล คณะกรรมการประจำภาค สภาคริสตจักรในสยาม

ตามคริสตธรรมนุญ ค.ศ. 1934 ได้กำหนด ให้แบ่งการปกครองสภาคริสตจักรในประเทศไทยอย่างน้อย 6 ภาค โดยแบ่งตามลักษณะของภูมิประเทศและเขตการปกครองเดิม คือตามศูนย์มิชชันนารี (Station) เดิมที่มิชชันนารี ตั้งงานในภูมิภาคนั้น ๆ คริสตจักรภาคจึงเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามศูนย์มิชชันนารี และถอดแถมมาจากเพรสไบเทอรี เพียงแต่ว่ามีการแตกเป็นองค์กร (ภาค) ออกไปมากกว่าเพรสไบเทอรีที่เคยมีมาก่อน ในสมัยเริ่มแรกที่มีคริสตจักรภาคค่อนข้างเป็นที่แน่ชัดว่าคริสตจักรภาคยังไม่มีอำนาจ ในการบริหารงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากทรัพย์สินและอำนาจการบริหารงานยังอยู่ในมือของมิชชันนารีดังปรากฏในรายงานการประชุมสมัชชาสภาคริสตจักรในสยามครั้งแรกว่า สภาคริสตจักรในสยาม และสภาเพรสไบทีเรียนมิชชันแห่งสยามต่างทำงานร่วมกันไป โดยสภาเพรสไบทีเรียนมิชชันแห่งสยามจะค่อย ๆ มอบกิจการต่าง ๆ ให้สภาคริสตจักรในสยาม รับผิดชอบดำเนินการเท่าที่สามารถรับได้และในช่วงนี้ (ค.ศ. 1934) สภาคริสตจักรในสยามยังไม่มีสิทธิอำนาจทางกฎหมายจึงเท่ากับว่ายังไม่สามารถทำอะไรได้อย่างชัดเจน เรื่องนี้ได้มีการยื่นในที่ประชุมสมัชชาสามัญของคริสตจักรภาคที่หนึ่ง เชียงใหม่-ลำพูน เมื่อปลายปี ค.ศ. 1934 ว่า トラバไตที่สภาคริสตจักรในสยามยังมิได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลทรานั้นก็ให้ถือว่าคริสตจักรยังขึ้นตรงต่อสภาเพรสไบทีเรียนมิชชันแห่งสยาม

บทบาทของคริสตจักรในภาคในช่วงสมัยแรก เป็นการเน้นให้คริสตจักรท้องถิ่นเข้าใจเรื่องการตั้งสภาคริสตจักรในสยามโดยให้สมาชิกคริสตจักรเข้าใจคริสตธรรมนุญฯ และการปกครองคริสตจักรในสยาม รวมทั้งให้ตระหนักว่า สมาชิกคริสตจักรมีหน้าที่ในการเลี้ยงดูตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากคริสเตียนไทยเคยชินกับการได้รับการเลี้ยงดูจากมิชชันนารีมาโดยตลอด ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องนี้จึงเป็นบทบาทสำคัญ ซึ่งก็มีเสียงสะท้อนจากผู้นำคริสตจักรท้องถิ่นว่าการตั้งคริสตจักรประจำชาติที่เป็น การเลี้ยงตนเอง ปกครองตนเองและจัดการขยายงานการประกาศด้วยตนเองนั้นเกรงว่าจะไปไม่รอด

เมื่อถึงวันนี้มีข้อสังเกตว่า ประการแรก การก่อตั้งคริสตจักรในประเทศไทย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการอภิบาล รวมไปถึงการบริหารงาน มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารภายในคริสตจักรในสยามจากที่เคยปฏิบัติแบบต่างคนต่างทำ มาเป็นระบบการทำงานที่ต้องมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับร่วมกัน รวมทั้งเปลี่ยนแปลงรูปแบบการอภิบาลคริสตจักรชนบทหรือคริสตจักรท้องถิ่น จากการศึกษาภายใต้อำนาจของเพรสไบเทอรี ซึ่งมีมิชชันและมิชชันนารีเป็นฝ่ายนำ มาอยู่ภายใต้การอภิบาลของคริสตจักรภาค หมายความว่า การอภิบาลคริสตจักรนำโดยองค์กรคริสตจักรที่เป็นของคนไทย

ประการที่สอง ขณะที่มีการร่างธรรมนูญสภาคริสตจักรในประเทศไทยนั้น มีคริสเตียนคณะคริสตจักรพระคริสต์จังหวัดนครปฐม (ภายหลังเป็นคณะศิโยนเปปเปอร์) ได้ดำเนินการอยู่แล้ว และแสดงความจำนงที่จะรวมเข้ากับสภาคริสตจักร หากแต่ยังกระทำทันทีไม่ได้ เพราะหลักความเชื่อต่างกันอยู่บ้าง จึงมีการเปิดช่องในธรรมนูญฉบับ 1934 หมวดที่ 1 ข้อที่ 4 ความว่า “คริสตจักรใดที่ยอมรับปฏิบัติตามคริสตธรรมนูญการปกครองนี้ ก็ให้รับเข้าเป็นสมาชิกคริสตจักรในสยามได้ คริสตจักรใดที่เป็นสมาชิกอยู่แล้ว ใครจะเพิ่มหลักข้อเชื่อเดิมและธรรมเนียมเดิมของคริสตจักรนั้น ๆ เข้ากับหลักความสัมพันธ์ของคริสตจักรในสยามก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักข้อเชื่อในคริสตธรรมนูญนี้” คริสตจักรนครปฐมจึงเข้ามาร่วมพร้อมกับมีสิทธิที่จะดำเนินตามความเชื่อเดิมของตน ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงมาถือในแบบของเพรสไบเทอรีที่เรียนที่เป็นแม่บทของสภาคริสตจักรฯ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1936 สภาคริสตจักรในสยามได้ประกาศใช้ ลักษณะปกครองบทวินัย และข้อบังคับคริสตจักรในสยามซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ลักษณะปกครอง มีทั้งหมด 18 หมวด 1.เรื่องทั่ว ๆ 2.คริสตจักร 3.ตำแหน่งหน้าที่ในคริสตจักร 4.ศิษยาภิบาล 5.ปกครอง 6.มัคนายก 7.ระเบียบการนมัสการและศีล 8.การปกครองของสภาคริสตจักรในสยาม 9.คริสตจักรประจำภาคและคริสตจักรประจำตำบล 10.คริสตจักรประจำภาค 11.สภาคริสตจักรในสยาม 12.การเลือกผู้ปกครอง มัคนายก 13.การสอบความรู้ครูประกาศนียบัตร 14.การสถาปนาศาสนาจารย์ 15.การย้าย ลา ของเจ้าหน้าที่คริสตจักร 16.เจ้าหน้าที่คณะกรรมกิจ 17.ผู้รับมอบฉันทะไปประชุมประจำภาค และสภาผู้แทนคริสตจักรในสยาม 18.คณะต่าง ๆ 19.การแก้ไขเพิ่มเติม

ส่วนที่ 2 บทวินัย ประกอบด้วย 8 หมวด คือ 1.การปกครอง 2.การโอนสมาชิกภาพ 3.วิธีการพิจารณาคดีต่าง ๆ 4.คำฟ้องและหลักฐาน 5.ข้อบังคับทั่วไปเกี่ยวกับคดี 6.ข้อบังคับพิเศษเกี่ยวกับคดี (กรรมกิจคริสตจักรประจำตำบล) 7.ข้อบังคับพิเศษเกี่ยวกับคดี (กรรมกิจคริสตจักรประจำภาค) 8.การจำหน่ายสมาชิก

ส่วนที่ 3 ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษา ประกอบด้วย 9 หมวดคือ 1.การเลือกประธาน และรองประธาน 2.หน้าที่เจ้าพนักงานแห่งสภาคริสตจักรในสยาม 3.การประชุม 4.การกล่าวอภิปราย 5. การลงมติ 6.คณะกรรมการ 7.ระเบียบการประชุมในที่ประชุม 8.การลงโทษ 9.การแก้ไขเพิ่มเติม

หลังจากมีการใช้ธรรมนูญฉบับแรก ค.ศ. 1934 และมีการเพิ่มเติมลักษณะปกครอง บทวินัย และ ข้อบังคับคริสตจักรในสยามเมื่อปี ค.ศ. 1936 แล้ว ก็ได้มีการพิจารณาแก้ไขเพื่อความเหมาะสมตาม สภาพการณ์ ตั้งแต่ต้นจนปัจจุบัน มีการใช้ธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ รวม 5 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 คริสตธรรมนูญ และกฎปกครองแห่งคริสตจักรในสยาม ค.ศ. 1934

ฉบับที่ 2 คริสตธรรมนูญและกฎปกครองแห่งคริสตจักรในประเทศไทย ค.ศ. 1934 และแก้ไข ค.ศ.1941

ฉบับที่ 3 ธรรมนูญและกฎการปกครองแห่งคริสตจักรในประเทศไทย ค.ศ.1952

ฉบับที่ 4 ธรรมนูญ กฎการปกครอง บทวินัย และข้อบังคับการประชุมแห่งคริสตจักรใน ประเทศไทย ค.ศ. 1970

ฉบับที่ 5 ธรรมนูญแห่งคริสตจักรในประเทศไทย ค.ศ. 1974

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงธรรมนูญและกฎการปกครองสภาคริสตจักรฯ ตั้งแต่ฉบับแรก ค.ศ.1934 จนถึงฉบับ ค.ศ.1974 มีประเด็นสำคัญคือ ฉบับแก้ไข 1941 เพิ่มลักษณะการปกครอง และระเบียบวินัย โดยในฉบับแก้ไข ค.ศ.1941 เปลี่ยนหลักข้อเชื่อสภาคริสตจักรในประเทศไทยสยามเป็นหลักข้อเชื่อสภา คริสตจักรในประเทศไทย เพราะประเทศไทยเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทยเมื่อปี ค.ศ.1939 และเพิ่มหลัก ข้อเชื่ออัครธรรมทูต หลักข้อเชื่อในเซี่ย แสดงถึงศาสนศาสตร์ของความเป็นสภาคริสตจักรฯ หลังจาก นั้น การแก้ไขเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องสาระภายในมากกว่าการปรับโครงสร้างของธรรมนูญ มีหัวเรื่องหลัก ๆ ที่มีการแก้ไขคือ

คริสตจักรประจำตำบล

ธรรมนูญฉบับปี 1934 และ 1941 กำหนดเงื่อนไขการตั้งคริสตจักรประจำตำบลเป็นแบบง่าย ๆ ไว้ว่าคริสตจักรประจำตำบลหนึ่ง ๆ ตั้งขึ้นโดยที่บรรดาผู้เลื่อมใสในพระเยซูคริสต์ รวมเข้าด้วยกันเป็น หมู่คณะและมีการประชุมกันตามระเบียบที่กำหนด เพื่อนมัสการพระเจ้าในที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งได้รับรอง เห็นชอบตั้งขึ้นโดยคณะธรรมกิจประจำภาคในกำหนดเขตของตน พร้อมด้วยความยินยอมเห็นชอบของ สภาผู้แทนคริสตจักรในสยาม ทุก ๆ คริสตจักรประจำตำบลจะต้องเลือกตั้งคณะธรรมกิจประจำตำบล ของตนเองตามระเบียบที่ได้กำหนด

ธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1952 เริ่มมีเงื่อนไขที่ควรมีปฏิบัติเป็นรูปธรรม คือกำหนดสมาชิกสมบรูณ์ขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 20 คน ธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1970 และ 1974 กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมว่าถึงแม้จะมีสมาชิกสมบรูณ์ขั้นต่ำแล้ว ต้องมีสมาชิกที่เหมาะสมเป็นผู้ปกครองในคริสตจักรด้วย

คณะกรรมกิจประจำภาค

ธรรมนูญฉบับปี 1934 และ 1941 กำหนดเงื่อนไขการตั้งคริสตจักรประจำภาคไม่ชัดเจน ธรรมนูญฉบับปี 1952 เริ่มมีเงื่อนไขการตั้งคริสตจักรประจำภาคที่ชัดเจนคือคริสตจักรประจำตำบลเกินกว่าสองคริสตจักรขึ้นไป บริหารงานร่วมกันตามมติของที่ประชุมแห่งคณะผู้แทนของคริสตจักรประจำตำบลที่รวมกันนั้น และเมื่อมีการแก้ไขธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1970 และ 1974 กำหนดเงื่อนไขการตั้งคริสตจักรประจำภาคจากเดิมอย่างน้อย 2 คริสตจักร เป็น 3 คริสตจักร

การเลือกเจ้าหน้าที่สภาคริสตจักรในประเทศไทย

ธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1943-1970 ให้มีการเลือกเจ้าหน้าที่สภาคริสตจักรโดยเสนอชื่อในที่ประชุมสภาคริสตจักรฯ ยกเว้นตำแหน่งเลขานุการ เป็นบทบาทของกรรมการอำนวยการ สภาคริสตจักรฯ เป็นผู้เสนอให้ที่ประชุมสมัชชาสภาคริสตจักรฯ แต่งตั้ง ส่วนธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1974 กำหนดให้มีการเลือกเจ้าหน้าที่สภาคริสตจักรฯ ทุกตำแหน่งโดยที่ประชุมสมัชชาฯ แต่งตั้งอนุกรรมการสรรหา เพื่อนำรายชื่อผู้ที่สมควรได้รับเลือกมาเสนอต่อที่ประชุมเลือกตั้งในวันสุดท้าย ซึ่งที่ประชุมมีสิทธิ์เสนอชื่อบุคคลอื่น ๆ เข้าแข่งขันได้อีก และมีการกำหนดการดำรงตำแหน่งของเจ้าหน้าที่สภาคริสตจักรฯ ไม่ให้ดำรงตำแหน่งเดิมเกิน 2 สมัย

บทบาทความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่สภาคริสตจักรฯ

ธรรมนูญฉบับ ค.ศ.1934-1952 ระบุบทบาทการบริหารงานของสภาคริสตจักรฯ อยู่ที่ประธานสภาคริสตจักรฯ ส่วนเลขานุการจะเป็นผู้รับคำสั่งจากประธาน ในธรรมนูญฉบับ ค.ศ.1970 และ 1974 เลขานุการมีบทบาทและหน้าที่เพิ่มมากขึ้นเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านกฎหมายและมูลนิธิสภาคริสตจักรฯ ที่เป็นองค์กรสำคัญได้รับการก่อตั้งขึ้นมาใหม่เพื่อสิทธิในการดูแล จัดการทรัพย์สินของสภาคริสตจักรตามกฎหมาย โดยธรรมนูญฉบับก่อนปี 1970 ไม่ได้ระบุเรื่องมูลนิธิฯ ไว้เลย

สมาชิกสามัญของที่ประชุมสภาคริสตจักรฯ

ธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1934-1952 ได้กำหนดให้สมาชิกสามัญของที่ประชุมสภาคริสตจักรฯ คือผู้แทนจากคริสตจักรภาคเท่านั้น ธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1970-1974 กำหนดให้สมาชิกสามัญของที่ประชุม

สภาคริสตจักรฯ นอกจากจะมีผู้แทนจากคริสตจักรภาคแล้ว ยังมีผู้แทนจากสถาบันการศึกษา สถาบันการแพทย์ และกองต่าง ๆ ในสภาคริสตจักรฯ ด้วย

มุมมองและข้อเสนอแนะ

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมานี้เป็นการสำรวจอย่างคร่าว ๆ เพื่อให้เห็นวิวัฒนาการเชิงกายภาพของธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ แต่แท้ที่จริงแล้ว กว่าที่จะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงธรรมนูญแต่ละฉบับนั้น มีเงื่อนไขต่าง ๆ มากมายเป็นตัวกำหนดและผลักดันให้ทิศทางของธรรมนูญปรากฏออกมาอย่างที่เห็นไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ทางบ้านเมืองที่มีกระแสความคิดใหม่ เกิดขึ้นอยู่เสมอ และกระแสความผันผวนในแวดวงสภาคริสตจักร อาทิ การเกิดกลุ่มผู้จบจากศูนย์ศึกษาคริสเตียนและบริการที่ไปทำงานตามคริสตจักรต่าง ๆ แต่รู้สึกว่าคุณภาพต่ำกว่าคนที่จบจากวิทยาลัยพระคริสตธรรม กลุ่มผู้ใช้จากศูนย์ฯ มีอิทธิพลไม่น้อยต่อการเปลี่ยนแปลงฉบับ 1970 ทำให้มีสถานการณ์ใหม่ของผู้อภิบาลมากขึ้นหรือกระทั่งการที่ผู้แทนสถาบันเข้ามาเป็นผู้แทนสมบูรณได้ คงยากที่จะปฏิเสธว่าสถานการณ์ความผันผวนตอนนี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ การที่สภาคริสตจักรฯ ต้องดูแลทรัพย์สินอันเป็นมรดกจากมิชชันนารีมากขึ้น ต้องตั้งองค์กรที่มีสิทธิ์ทางกฎหมายรับผิดชอบก็เลยทำให้ธรรมนูญฉบับ 1970 มีสองส่วนที่ผูกมัดไว้ด้วยกันคือพันธกิจ (สภาคริสตจักรฯ) กับธุรกิจ (มูลนิธิฯ) ที่ยังเป็นปัญหาถกเถียงกันมาจนปัจจุบัน เพราะคนที่อาสาไปทำพันธกิจของสภาคริสตจักรฯ นอกจากจะมีบทบาทเป็น “พระ” แล้ว อีกฐานะหนึ่งยังต้องเป็นเจ้าสัวดูแลผลประโยชน์ด้านทรัพย์สินด้วย เมื่อคริสเตียนจำนวนไม่น้อยเข้าใจว่า งานของพระเจ้ากับธุรกิจไม่น่าจะไปด้วยกันได้ ก็เลยลำบากที่ผู้ทรงศีลทั้งหลายจะไปทำให้ทรัพย์สินของสภาคริสตจักรฯ แจกจ่ายออกมาเป็นเงินเป็นทอง หรือถ้าบรรดาพระทั้งหลายจะพูดเรื่องนี้ก็ดูเหมือนว่าจะไม่ใช่พระแท้ เลยต้องมองดูทรัพย์สินที่มีแบบปลง ๆ แต่ก็ยังหวังว่าเป็นแหล่งเงินก้อนใหญ่ที่จะต้องขุดมาใช้ในงานพระเจ้าสักวัน อีกเรื่องหนึ่งที่ไม่น่าจะละเลยต่อการมองกำเนิดและพัฒนาการของธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ ก็มรดกทางประวัติศาสตร์คริสตจักร อย่างที่กล่าวไว้ว่าธรรมนูญเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย เราไม่เคยมีธรรมเนียมแบบนี้มาก่อน เมื่อประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับแรก ๆ ยังถูกเสนอในรูป “สิ่งศักดิ์สิทธิ์” ใใส่พานไว้ให้ประชาชนกราบไหว้ตามจังหวัดต่าง ๆ เรื่องรัฐธรรมนูญจึงเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อชาวบ้าน ต่อมา ผู้มีอำนาจทั้งหลาย กลับเอาไปฉีกเล่น ง่าย ๆ อย่างไม่กลัวฟ้าดินจะลงโทษ ความศักดิ์สิทธิ์จึงค่อย ๆ หดไปพร้อมทั้งค่อย ๆ มีความเข้าใจเรื่อง “กฎหมายสูงสุด” เข้ามาแทน ซึ่งกว่าจะเป็นเช่นนี้ได้ก็ผ่านการนองเลือดมาหลายคน อย่างไรก็ตามก็ดี กระทั่งปัจจุบันนี้ชาวบ้านก็ยังไม่มีส่วนกับรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

การเกิดรัฐธรรมนูญสภาฯ ฉบับแรก (1934) อยู่ในสภาพที่คริสเตียนไทยยังไม่ประสีประสาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเช่นเดียวกันเมื่อตราออกมาก็ไม่มีการใช้คริสตจักรฯ อย่างจริงจัง นอกจากระดับผู้นำสูง ๆ ที่ไว้ดีความ (บางทีก็ตีรวน) หรือเป็นแนวทางบริหาร ผู้นำคริสตจักรภาคบางแห่งยังไม่เคยรู้จักหรือเปิดใช้รัฐธรรมนูญเลยก็มี การแก้ไขจึงเป็นเรื่องระดับบนส่วนคนระดับล่างที่ไม่เคยรู้เรื่องมาก่อนเมื่อถูกขอให้พิจารณาและเสนอเปลี่ยนแปลงตามธรรมเนียมการแก้ไขรัฐธรรมนูญสภาฯ ก็ทำตามที่ถูกขอ ซึ่งไม่รู้เหมือนกันว่าการแก้ไขนั้นมีความคิดของสมาชิกระดับตาสีตาสาประเภทปากกั๊ดตีนถีบ (ขออภัยสำนวนแปลของ “ปิยอทะ มาใช้หน่อย) เล็ดลอดเข้ามาอยู่ด้วยหรือเปล่า

มรดกทางประวัติศาสตร์ประการที่สองคือ สภาคริสตจักรฯ มาจากการรวมตัวระหว่างคริสตจักรที่เคยอยู่ในอาณัติของมิชชันนารีภาคล้านนา (ภาคเหนือตอนบนหรือที่สมัยก่อนถูกเรียกว่าลาวเหนือ) กับ ที่เคยอยู่ในอาณัติของมิชชันนารีภาคสยาม ซึ่งมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของตนแตกต่างกัน เมื่อรวมกันภายใต้รัฐธรรมนูญจึงยังมีการสำแดงพลังในสมัยแรก ๆ แต่อยากยกตัวอย่างชัดเจนเมื่อครั้งพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งหลังสุดเมื่อสองปีที่ผ่านมา (1994) ซึ่งหากมีการศึกษาลึก ๆ ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ คิดว่ามีอะไรดี ๆ จากมรดกตัวนี้ ที่เป็นเกร็ดเบื้องหลังนอกธรรมนูญมาอธิบายให้รับรู้กันหลายเรื่อง

มรดกทางประวัติศาสตร์ประการที่สาม คือ พัฒนาการทางสถาบันและคริสเตียนบนแผนนโยบาย “เลี้ยงตนเอง ปกครองตนเอง และประกาศด้วยตนเอง” ที่มีมาตั้งแต่สมัยเริ่มแรก ทำให้มีการแยกส่วนปฏิบัติที่ชัดเจนระหว่างคริสตจักรกับสถาบันเนื่องจากสถาบันมีช่องทางในการเลี้ยงตนเองที่ง่ายกว่าและเงินบริจาคก้อนใหญ่จากที่ต่าง ๆ มักจะลงที่สถาบัน ทำให้สถาบันสามารถยืนอยู่บนขาตนเองได้ ไม่ยากนักและมีสำนึกกลายเป็น ๆ ว่าตนเองค้ำจุนคริสตจักรขณะที่อุดมคติเดิมคือสถาบันเป็นของคริสตจักร เกิดขึ้นด้วยเงินถวายและการบริจาคของสมาชิกคริสตจักร ที่จะต้องคืนให้กับคริสตจักรในทุกรูปแบบ ในสมัยมิชชันนารี สถาบันกับคริสตจักรยังปน ๆ กันอยู่เพราะมิชชันนารีดูแลทั้งสองอย่าง อีกทั้งสถาบันยังอยู่ในโครงสร้างของศูนย์ มิชชันท้องถิ่น แต่มาในสมัยคริสตจักรฯ สถาบันเริ่มแยกตัวออกไปไม่มีสังกัดของตนเองเป็นกองต่าง ๆ ไม่ได้อยู่ภายใต้การดูแลของกรรมการคริสตจักรท้องถิ่น โดยเหตุนี้ จึงมีการเรียกร้องว่าผู้แทนสถาบันควรมีสิทธิมีเสียงในที่ประชุมสมัชชาฯ ธรรมนูญฉบับ 1970 ได้มีที่นั่งสำหรับผู้แทนสถาบันสมาชิก เท่ากับ เป็นการยอมรับว่าสถาบันเป็นตัวหนึ่งที่แยกจากคริสตจักร เพราะมาด้วยตัวของตัวเองไม่ได้มาโดยผ่านกระบวนการคัดเลือกจากคริสตจักรอย่างที่กำหนดไว้ในธรรมนูญฉบับก่อน ๆ

และนับตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 เป็นต้นมา เสียงจากสถาบันดังขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเป็นที่รวมผู้มีความรู้ความสามารถ จะแสดงความคิดเห็นอย่างไรก็จะถูกต้องดึงมาส่วนคริสตจักรอยู่ในสภาพตรงกันข้าม

เสนอแนะความคิดอย่างไรเสียก็ยังไม่ดังฟังไม่ใคร่จะชัด ความคิดเห็นเรื่องคริสตจักรและสถาบันใน
ธรรมนูญสภาฯ จึงกลายเป็นเรื่องร้อนต่อมากระทั่งถึงทุกวันนี้ และยังเป็นปัญหาหัวใจที่ยังต้องพูดกันยาว
ต่อไป

ตามที่ได้สืบสาววิวัฒนาการของธรรมนูญสภาคริสตจักรฯ มาเสนอในที่นี้ ยังมีประเด็นอีก
หลากหลายที่ต้องรอการศึกษาอย่างละเอียดเพื่อความเข้าใจธรรมนูญในมิติต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ลึกซึ้งตั้งแต่
ในที่นี้อยากจะแสดงความคิดเห็นว่าสภาคริสตจักรฯ มีพัฒนาการมาไกลไม่น้อยและมีผู้เข้าร่วมสังกัด
ที่มาจากต่างกลุ่มต่างวัฒนธรรมมากขึ้น ดังนั้น เมื่อจะมีการพิจารณาแก้ไขธรรมนูญเพื่อให้สอดคล้อง
เหมาะสมก็ควรจะมีการพิจารณาอย่างถ่องแท้รอบด้านและละเอียดรอบคอบ ให้ธรรมนูญมีความ
ศักดิ์สิทธิ์และใช้ได้จริง ๆ ขอให้อย่างน้อยก็น้อง ๆ พระคัมภีร์ก็ยังดีเนื่องจากโดยเนื้อแท้แล้วธรรมนูญ
สภาฯ ก็เหมือนพันธสัญญาที่จำลองมาจากพระคัมภีร์เป็นสัญญาที่บรรดาลูกของพระเจ้าได้มาตกลงร่วม
โดยมีพระเจ้าเป็นหลักและมีพระคัมภีร์เป็นฐานความคิด การแก้ไขควรจะมาจากการระดมความคิดของ
คริสตสมาชิกทุกระดับ ให้สมาชิกชาวบ้านธรรมดามีสิทธิ์มีเสียงและมีอำนาจกำหนดกฎหมายปกครอง
ตนเอง

นอกจากนี้ ถ้าสภาคริสตจักรฯ คิดจะปรับโครงสร้างหรือยกเครื่องใหม่ ถ้าไม่เอาธรรมนูญสภาฯ
ที่เปรียบเสมือนแผงคอมพิวเตอร์ควบคุมระบบการทำงานของเครื่องยนต์กลไกทั้งหลาย มาปรับแต่งให้
มีประสิทธิภาพและใช้งานได้ ก็คงเป็นการยากที่จะทำให้เครื่องยนต์ใหม่เดินไปได้ดี เพราะที่ผ่านมามีถ้า
จะมีการแก้ไขทำอะไรแปลกใหม่ก็มักจะมีคนเปิดสวิทแผงคอมพิวเตอร์ (ธรรมนูญ) ที่ควบคุม
เครื่องยนต์กลไกของสภาคริสตจักรเครื่องนี้อยู่เสมอไม่ใช่หรือ?